

Yttrande från Utbildning Gävle över remiss - Politisk Organisation i Gävle kommun POG

Inledning

Kommunfullmäktige beslutade 2017-10-30 att genomföra en översyn av den politiska organisationen och dess ansvarsfördelning. POG kommitténs förslag har lämnats på remiss till Utbildningsnämnden.

Utbildning Gävles synpunkter på POG kommitténs förslag

Generella synpunkter

Förvaltningen har i huvudsak valt att lämna synpunkter på vissa av de föreslagna förändringarna ur ett kommunaljuridiskt perspektiv. Nya, förändrade eller mer specifika juridiska aspekter kommer troligtvis att uppstå vid närmare specifikation av den föreslagna organisationen samt vid framtagandet av underliggande förvaltningsorganisation.

De särskilda synpunkterna, som redovisas nedan, syftar till att redogöra ett urval av de viktigaste reglerna för verksamheter som lyder under socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Dessa bör tas i beaktande vid skapandet av en nämnd- och förvaltningsorganisation för att säkerställa att samtliga verksamheter får förutsättningar att uppfylla de krav som gäller.

Därutöver, inför samtliga förändringar enligt förslaget, är det av stor vikt att berörda nämnders reglementen och delegationsordningar hinner omarbetas, så att giltiga beslut utifrån de nya ansvarsområdena kan fattas, när den nya organisationen träder i kraft.

Utbildning Gävle anser att förslaget/förslagen till förändringar skulle vinna på ett förtydligande av en målbild och syfte med förändringen för att skapa förståelse och sammanhang.

Utbildning Gävle anser vidare att eventuella ekonomiska konsekvenser av POG-kommitténs förslag bör tydliggöras.

Särskilda synpunkter

POG-kommittén har bland annat föreslagit:

- *Ansvar för beslut respektive utförande av LSS som idag finns under tre nämnder bör samlas och ansvaret tydliggöras med placering under nuvarande näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden*

I samband med detta remissvar tolkas förslaget så att all verksamhet som lyder under LSS samlas under näringsliv- och arbetsmarknadsnämnden. Det kvarstår därefter ingen LSS-verksamhet under de andra nämnderna.

Utbildning Gävle väljer att endast kommentera att den LSS-verksamhet som finns inom utbildningsnämndens ansvarsområde bör överflyttas till den nämnd som i huvudsak hanterar/ska hantera LSS-ärenden.

- *Arbetsmarknadsåtgärder och försörjningsstöd bör kopplas ihop även ansvarsmässigt med placering under nuvarande näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden.*

Förslaget innebär att verksamhet som räknas som en del av den obligatoriska kommunala socialtjänsten, bedrivs i både socialnämnden och näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden.

Notera nedanstående kommentarer och synpunkter under rubriken ”Särskilda krav avseende socialtjänstverksamhet”

- *Det strategiska näringslivsarbetet ska ansvarsmässigt placeras under kommunstyrelsen*

Utbildning Gävle anser att förslaget syftar till att stärka det strategiska arbetet med näringslivsfrågor, vilket är viktigt i ett växande Gävle.

- *I samband med att det strategiska ansvaret för näringslivsfrågor flyttas över från näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden till kommunstyrelsen bör det tydliggöras att det omfattar även frågorna om strategiskt samarbete med universitet och högskolor*

Utbildning Gävle anser att den föreslagna förändringen är bra. Analogt med att samla det strategiska ansvaret för olika frågor under kommunstyrelsen bör också det strategiska samarbetet med lärosäten styras och samordnas av kommunstyrelsen.

- *Kommunens organisering under kris ligger idag under kommunstyrelsen i form av ett krisledningsutskott. Ansvaret är viktigt och ska ligga kvar men kommuniceras tydligare i olika sammanhang där kommunens organisation redovisas.*

Utbildning Gävle har inga synpunkter på den föreslagna förändringen.

- *Relevanta delar av kommunens bolagsengagemang bör tydligare samlas/organiseras under Gävle Stadshus AB där så är möjligt vad gäller såväl hel- som delägda bolag*

Utbildning Gävle har inga synpunkter på den föreslagna förändringen.

Särskilda krav avseende socialtjänstverksamhet

Kommunens uppgifter inom socialtjänsten fullgörs av den eller de nämnder som kommunfullmäktige bestämmer (2 kap. 4 § SoL). När en nämnd åläggs av kommunfullmäktige att utföra en verksamhet inom socialtjänsten måste nämnden då följa vad som enligt socialtjänstlagen åligger en socialnämnd (2 kap. 4 § SoL), oavsett vad nämnden heter. Det kan exempelvis handla om skyldigheten att göra Lex Sarah-anmälan till IVO (Inspektionen för vård och omsorg) vid misstanke om ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande (14 kap. 7 § Sol).

Andra krav enligt socialtjänstlagen är ex. att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet, att det inom socialtjänsten ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet och att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras (3 kap. 3 § Sol).

Den som bedriver socialtjänstverksamhet ska ansvara för att det ledningssystem som ska finnas, innehåller de processer och rutiner som behövs för att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs. (SOSFS 2011:9, SOSFS 2014:5). För socialtjänstens dokumentation och handläggning gäller särskilda bestämmelser.

IVO har tillsynsansvar över socialtjänst-verksamhet (13 kap. 1§ SoL), oavsett vilken nämnd som ansvarar för den aktuella verksamheten.

JO har i ett avgörande kritiserat en kommunstyrelse som i vissa sammanhang titulerat sig som "socialnämnden", då den ansvarat för vissa socialnämnds-uppgifter enligt socialtjänstlagen (JO 2014-06-10, dnr. 3416-2013). Oavsett organisationsform och uppgifter ska nämnder kallas med de namn som kommunfullmäktige beslutat, vilket bör tas i beaktande vid verkställigheten av organisationsförändringen.

Särskilda krav avseende LSS-verksamhet

Ledningen av kommunens verksamhet enligt LSS ska utövas av en eller flera nämnder som fullmäktige utser (22 § LSS). Det finns ett flertal särskilda uppgifter som kommuner har ansvaret att utföra enligt LSS (14-15 §§ LSS). På motsvarande sätt som för socialtjänstverksamhet, gäller rapporteringsskyldighet (24 a – 24 g §§ LSS) och IVO är tillsynsmyndighet (25- 26 i §§ LSS).

Ytterligare krav på LSS-verksamhet är ex. att verksamheten ska vara av god kvalitet och ha den personal som behövs för att ett gott stöd och en god service och omvårdnad ska kunna ges (6 § LSS).

Den som bedriver LSS-verksamhet ska ansvara för att det ledningssystem som ska finnas, innehåller de processer och rutiner som behövs för att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs. (SOSFS 2011:9, SOSFS 2014:5). För

LSS-verksamhetens dokumentation och handläggning gäller särskilda bestämmelser.

Myndighetsgränser och sekretessbestämmelser

Varje kommunal nämnd, tillsammans med underlydande förvaltning, är att anse som en egen, självständig myndighet i förhållande till varandra – i offentlighets- och sekretesslagens mening. Sekretessgräns finns enligt huvudregeln såväl mellan de olika nämnderna inom samma kommun som gentemot andra myndigheter (8 kap. 1 § OSL).

Enligt huvudregeln kan uppgifter, som utanför myndigheten skyddas av sekretessbestämmelser, utbytas inom myndigheten, om det behövs inom ramen för tjänsteutövningen och uppgiftslämnandet i det enskilda fallet anses etiskt berättigat.

Om det *inom en myndighet* finns enheter som exempelvis ägnar sig åt verksamhet av olika slag, lyder under olika sekretessbestämmelser och i övrigt agerar självständigt i förhållande till varandra exempelvis genom separata beslutsfunktioner, kan sekretessgräns råda mellan den/de självständiga verksamhetsgrenarna och den övriga myndigheten (8 kap. 2 OSL).

Socialtjänstsekretess (26 kap. 1 § OSL) gäller till den berörda enskildes skydd i verksamhet som räknas som en del av socialtjänsten.

Hälso- och sjukvårdssekretess (25kap. 1 § OSL) gäller till den berörda enskildes skydd i verksamhet som räknas som hälso- och sjukvård.

Mellan två nämnder, som ex. båda bedriver socialtjänstverksamhet, gäller i huvudsak en sekretessgräns. Det finns sekretessbrytande bestämmelser, så som samtycke, men dessa kan aldrig användas generellt och tillsvidare, utan specifikt och varsamt i det enskilda fallet.

En närmare juridisk redogörelse för hur sekretessgränserna landar inom den föreslagna organisationen kan i nuläget inte lämnas, då detta bland annat beror på om och hur arbetsutskott upprättas.

Det som har framförts ovan behöver även tas hänsyn till när den underliggande förvaltningsorganisationen skapas. När tjänstemän arbetar mot två eller flera olika nämnder gäller fortfarande sekretessgräns/tystnadsplikt mellan de olika uppdragen/uppdragsgivande nämnderna, vilket kan innebära praktiska och juridiska svårigheter då krav ställs på att hålla reda på vilken nämnd som i vilken situation mottar/handlägger/äger de sekretesskyddade uppgifterna.

Allmänna myndighetskrav

Förvaltningslagen reglerar med ett flertal bestämmelser hur en myndighet ska gå tillväga vid behandling av olika ärenden, bland annat vad gäller service till invånarna och samverkan med andra myndigheter. I lagen finns också krav på att ärenden ska behandlas så snabbt och billigt som rättssäkerheten tillåter.

När den nya förvaltningslagen träder i kraft den 1 juli 2018 tas begreppet "myndighetsutövning" bort i förvaltningslagen. Detta innebär att de delar av lagen, som idag endast gäller för myndighetsutövningsärenden, blir gällande på *alla ärenden*. Det kan vara svårt att dra tydliga gränser för vad som utgör ett ärende i den nya förvaltningslagens mening, men de nya bestämmelserna kommer att innebära utökade krav på all myndighetsadministration och -handläggning.

Enligt skadeståndslagen ska en kommun ersätta ren förmögenhetsskada som vållas av felaktigt lämnade upplysningar eller råd, om det med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl (3 kap. 3 § SkL).

Både förvaltningslagens och skadeståndslagens krav på myndigheter behöver beaktas vid planering och genomförandet av myndighetsorganisationer, inte minst ur ett kompetens- och rättssäkerhetsperspektiv.

Tomas Hartikainen

Förvaltningschef
Utbildning Gävle